

Verklig användning av växtskyddsmedel – möjlig att riskbedöma?

Ingrid Asker

Vad missar man när den faktiska användningen av växtskyddsmedel inte tas med i riskbedömningar? Frågan är inte helt enkel att svara på, men jag har med denna studie kommit en bit på vägen fram till svaret. Innan växtskyddsmedel kan släppas ut på marknaden måste företaget som tillverkar medlet visa att inga oacceptabla effekter kommer att förekomma vid användning av medlet. Detta görs med en riskbedömning i vilken tänkbara effekter av alla komponenter samt nedbrytningsprodukter i växtskyddsmedlet tas upp och bedöms, d.v.s. produkterna riskbedöms var och en för sig. Det som alltså inte tas med i dagens bedömningar är hur växtskyddsmedlen verkligen används, i kombinationer med varandra. Detta görs inte eftersom det i många fall är svårt att säga hur användningen egentligen ser ut samt att det kan vara svårt att veta vilken riskbedömningsmetod man ska använda.

För att svara på den inledande frågan, har jag i denna studie kartlagt användningen av växtskyddsmedel i odlingar av vårrops samt gjort riskbedömningar för akvatiska organismer på de aktiva substanser som används. Aktiv substans är det ämne i produkten som ger den önskade effekten, t. ex att rapsbaggarna dör. Kartläggningen visade att den verkliga användningen av växtskyddsmedel är med flera olika produkter under en och samma odlingssäsong. I vissa fall blandas växtskyddsmedlen redan i tanken, före besprutningen. Kartläggningen visade också att användningen skiljer sig åt mellan olika delar av Sverige, men att några generella antaganden för användningen kan göras. Dessa antaganden är: allt utsäde är betat (fröna bäddas in i växtskyddsmedel), minst en besprutning mot ogräs krävs samt att två besprutningar mot insekter är nödvändigt.

Det finns ett flertal olika metoder för hur riskbedömningar av blandningar av aktiva substanser ska genomföras. Jag valde att använda mig av en metod där giftigheten hos de olika produkterna helt enkelt läggs ihop och giftigheten för blandningen blir således summan av alla giftigheter. Denna metod anses vara den mest konservativa och det är därmed inte troligt att riskerna underskattas. Eftersom växtskyddsmedel verkar över en längre tidsperiod valde jag att bedöma ett "värsta scenario" där giftigheten hos samtliga produkter som vanligtvis används under en hel växtsäsong läggs ihop. För att ha något att jämföra med har jag även bedömt varje aktiv substans var och en för sig.

Resultaten av mina riskbedömningar blev tyvärr rätt svåra att tyda. Detta beror på att ungefär hälften av de aktiva substanserna var och en för sig hade oacceptabla effekter och ansågs därmed vara en risk för den akvatiska miljön. Eftersom jag använde en metod där giftigheterna summeras, visade även riskbedömningarna av kombinationer på en risk för den akvatiska miljön. Därmed kan jag fortfarande inte svara på frågan om man missar något när den verkliga användningen inte bedöms. Det jag däremot har kunnat visa är att riskbedömningar av kombinationer är komplexa och det är ingalunda självklart hur den verkliga användningen av växtskyddsmedel i odling av vårrops egentligen ser ut.